

ročili svoji poprejni čedi v Horjuli, kar je latinšine ino pa rokopisov ne natisnenih, so mladim duhovnim novo posvečenim — laške bukve pa škofiji izročili (Drobt. 123).^a — „Ptujega rodu, pa ves dobrega slovenskega duha je bil, zato bo živel njegov spominj med Slovenci od roda do roda (Metelko)!“

Ljudski učitelj in sadjarstvo.

(Julius Jablanczy.)

Dokaj zamore pospeševati ljudski učitelj napredek v sadjarstvu in marsikaj storiti, da postane sadjarstvo vir blagostanja. Na Českem, koder iz sadjarstva nima le mali posestnik svojega dobička, ampak kjer tudi veleposestnik ne zametava te stroke kmetijstva, nahaja se skoraj pri vsaki šoli drevesnica. Tej koristni naredbi na Českem, pa tudi na Moravskem, sme se pripisavati vpliv na tamošnje kmečko ljudstvo, da je ono dobilo ljubezen in razum za sadjarstvo.

V Hesenu, na Virtemberškem in deloma na Bavarskem nahaja se tudi skoraj pri vsaki šoli drevesnica, katero učitelj pridno oskrbuje ter tako koristi svoji občini. Posebno je pa udomačeno sadjarstvo na belgiških in švedskih šolah, za to pa kmetovalec v teh deželah silno spoštuje sadjarstvo.

Kar se dá v posameznih deželah naše države in v drugih deželah tako lepo izvršiti, to dalo bi se tudi pri nas vpeljati.

Nobena šola na deželi ne smela bi biti brez drevesnice, kajti ona zamore biti ravno tako dober prostor za vzgojo otrok, kot pa učilna soba sama. V srci marsikaterega otroka dá se obuditi kal, ki je pomenljiv za vse njegovo prihodnje življenje.

Drevesnica je učitelju najbolje sredstvo, rastečemu mladenču pokazati vrednost sadjarstva, vzgojo od semenskega zrna noter do dovršenega drevesa. V drevesni seznanjeni se pridni učenec z oplemeničenjem, s škodljivimi mrčesi in z družimi koristnimi rečmi, katere se globoko vtisnejo v spomin otroka, da jih nikdar ne pozabi, ampak pozneje na svojo korist in korist družih porabi.

Vprašam, ali bodo otroci, koje je učitelj napeljeval k ljubezni in veselju do sadjarstva, poškodovali zlobno drevesa? Mislim, da ne. Spoznanje vrednosti sadnega drevja, spoštovanje javnih nasadov, postane splošno in ne malo deluje se na ta način proti surovosti naše mladine.

Z drevesnico je učitelj v stanu vpeljati v šolo uspešni pouk o sadjarstvu zlasti, za odrastlo mladino, z eno besedo: učitelj osnuje lahko popolno napredovalno šolo za sadjarstvo.

Ako učitelj vzdržava pri svoji šoli drevesnico, more s tem občini še drugo korist nakloniti, kot pouk v sadjarstvu. Ne le, da je iz učiteljeve drevesnice prišlo veliko drevesec v soseskine vrte, ampak marsikateri gospodar, ki je večkrat mimo drevesnice moral iti, sklenil je, se pridno sadjarstva poprijeti. Pa še na drugi način more učitelj delovati. V primernem času naj gre s svojimi večimi učenci, ki so bili v šolski drevesnici pridni, po posameznih vaških vrtih in naj na tamošnjem drevju izvršuje potrebna dela. Jaz omenim od vseh teh del samo eno, to je oplemeničenje, da pokažem, kaj se dá s tem v soseski doseči. Recimo, da je učitelj s svojimi učenci v kakih desetih vrtih precepil taka drevesa, ki dozdej niso rodila ali pa le slabo sadje rodila, z dobrimi vrstami. Čez nekaj let ta drevesa dobro rodijo ter lastnikom lep denar donajajo. Nasledek tega je, da sosedje uvidijo korist tacega dela, oplemeničijo tudi svojo slabo drevje in tako pospešijo sadjarstvo vsemu kraju.

Stacimi deli, izvršenimi s pomočjo starejih učencev, ne razširja se le, kako oskrbovati drevje, ampak z dobrim vzgledom, ki ga dá dobro oskrbovano drevo s tem, da bolje rodi, razširja se umno sadjarstvo v vsi občini.

Učitelj naj pa tudi sam vzpodbuja k pridnemu sajenju sadnega drevja. Ako obišče kak sadni vrt in vidi prazen prostor, naj ne preneha poprej prigovarjati posestniku, dokler mu ne obljubi, drevesa vsaditi.

Ako ima srenja ceste in pota, pašnike in goličave, potem so ti prostori lepa mesta za učiteljevo delovanje, in on more prostore zasaditi z drevjem, ki enkrat donáša lepo korist občini. Za izvrševanje takih nasaditev dajo se porabiti veči učenci iz nadaljevalnih šol, in gotovo bode občina s ponosom gledala na delo, koje je občinska mladež na občno korist izvršila. Take nasaditve čuva in brani vsa občina in tudi učitelj zadobi na spoštovanji, ki tako deluje za občni blagor.

Učiteljeva skrb mora biti, razširjati le take sadne vrste, katere rade veliko rodijo in sicer sadje, koje je dobro za kupčijo; na drugi strani naj pa zopet skrbi, da zadobi v občini se nahajajoče sadje pravo imé. Koliko je pri tem prilike, spoznavati prave vrste ter njih nasaditev priporočevati!

Splošno naj pa učitelji naših ljudskih šol povsod, koder je le mogoče, vzpodbujajo in svetujejo, da se sadjarstvo povzdiguje, ki je vender tako zelo koristno, posebno za manjšega posestnika. Prvi pogoj je pa: učitelj mora pokazati na svojem vrtu, da je tudi sam vzgleden sadjerejec.

(Po „Nov.“)

Književstvo.

I. Slovenske šolske knjige.

ki so po ukazu ministra za bogočastje in uk s 27. maja 1885. l., št. 9448 v najnovejšem imeniku razglašene in dopuščene za rabo pri poučevanju.

Knjige za pouk v krščanskem nauku: Mali katekizem. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, mehko vezan 7 kr.

Krščanski katoliški nauk, okrajšan spisek iz velikega katekizma v vprašanjih in odgovorih. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, vezan 25 kr.

Mali katekizem v vprašanjih in odgovorih. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, mehko vezan 6 kr.

Krščanski nauk v vprašanjih in odgovorih. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, vezan 30 kr.

Veliki katekizem za ljudske šole. Ravno tako.

Sveti listi, berila in evangelji za nedelje in praznike celega leta in vse dni sv. posta. Ravno tam, vez. 46 kr.

Zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze. S 52 podobšinami in 1 zemljevidom. Ravno tam, vez. 50 kr.

Berila: Slovensko-nemški abecednik. Sestavil Karol Prešerin. Na Dunaji v c. k. založbi šolskih knjig, trdo vez. 35 kr.

Začetnica in prvo berilo za ljudske šole. Ravno tam, vez. 24 kr.

Drugo Berilo in slovnica za slovenske ljudske šole. Ravno tam, vez. 35 kr.

Tretje Berilo za ljudske šole. Ravno tam, 40 kr.

Četrto Berilo za ljudske in nadaljevalne šole. Sestavil Peter Končnik. Ravno tam, vez. 60 kr.

Abecednik za slovenske ljudske šole. Sestavil Andrej Praprotnik, nadučitelj in ravnatelj peterorazredni deški ljudski šoli v Ljubljani. Založil in prodaja Matija Gerber, bukovez, vez. po 20 kr.

Abecednik za slovenske ljudske šole. Sestavila Razinger in Žumer. Založil Kleinmayr in Bamberg v Ljubljani, vez. 20 kr.

Cvetnik. Berilo za slovensko mladino. I. Del. 3. natis. V Celovci v založbi družbe sv. Mohora, 70 kr.